כט וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים
שֵׁם אֵשֶׁת־אַבְרָם שָׂרָי וְשֵׁם אֵשֶׁת־
נָחוֹר מִלְכָּה בַּת־הָרָן אֲבִי־מִלְכָּה
וַאֲבִי יִסְכָּה: ל וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד:

אליהו ידיד

נור אריה

(כט) זו שרה וכו'. דאם לא כן יסכה מאן דכר שמה שאמר אבי מלכה ואבי יסכה, אלא זו שרה, וקשיא דלמה קרא כאן על שם הנביאות יותר היה לכתוב זה בפרשת וירא דשם לא מצי למטעי לומר דהיא אשה אחרת, ולכתוב כל אשר תאמר יסכה שמע בקולה, ומיהא אין זה קשיא שהתורה נכתבת אחרת, אבל למי שכחו להשיג יפה והוקשה לו דאחר שלא נזכר יסכה בקרא מאי בא לומר דהוא אבי יסכה, יכול לפרש שהיא שרה ונקראת יסכה על שם רוח הקודש שהיתה סוכה בו, אבל לקמן אין לומר שהיא אחרת.

נור אריה

כך למי שאינו יודע להבין יודע קצת כפי שכלו, ומי שיבין יותר יהיה יודע יותר דלכל אחד ואחד כפי כחו התורה מדברת עמו, ומפני כך אם אינו כחו להבין כי יסכה על שם שסכה ברוח הקדש יבין הוא שהיא אשה בנביאות, ולפיכך מזכיר שם יסכה אצל אביה, והוא עניין נפלא למבין.

נור אריה

אמנם דבר זה הוא נפלא מאד למבין, שהוא אשר אמרו חכמים ז"ל כל הנושא אשה לשם שמים כאילו ילדה בפרק קמא דסוטה (יב, א), ולפיכך יש לאשה ב' בחינות והם ב' לידות האחד לאישה ואחד לאביה, וכל אחד ואחד כאילו ילדה, אבל הוא מצד ב' בחינות כי הבעל נותן לאשה שהיא מציאות שלם כמו שהצורה נותן לחומר, ולפיכך הוי כאילו ילדה מי שנושא אשה לשם שמים, ולפיכך הא דכתיב ואת שרה כלתו אשת אברהם בנו כתב לה שם מיוחד כי שם זה היה לשרה בשביל אברהם, כי לעולם היה שם שרי נמשך אחר שם אברהם, שכשהוסיף ה' לאברהם (בראשית יז, ה) הוסיף ה' לשרי (שם טו) ולפיכך שם שרי מפני אברהם, אבל שם יסכה לא היה לה מפני אברהם, שהרי אברהם היה טפל לשרה

מעתה מובן מאוד, אומר מהר"ל, מדוע כתבה התורה את השם "יסכה" בסוף פרשת נח, "ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה" (בראשית י"א, כט). כתב שמה "יסכה" בהתייחס לאביה, שכן נביאותה של שרה, ודרגתה הרוחנית הגבוהה, שהייתה סוכה ברוח הקודש, את זה הביאה שרה עמה כנכס רוחני שלה בעודה מתייחסת לאביה — "אבי יסכה" ולא מפאת זיווגה עם אברהם.

קביעה זו מאירה ומבליטה נקודת ייחוד באישיותה של שרה אמנו. היא הייתה נביאה, בעלת רוח הקודש, עוד בטרם נשתדכה לאברהם, דבר המציין את מעלתה העצמית של שרה. דרך התורה בהבלטת רעיון זה היא על ידי כתיבת השם "יסכה" בהתייחס לאביה "אבי יסכה" בהופעתה הראשונה בתורה, כדי להעביר את המסר הרוחני הייחודי שלה, שרה אמנו נביאה הייתה מכוח אישיותה, מידותיה ומעלותיה הרוחניות עוד מבית אביה.

השם "שרה", לעומת זאת, ניתן לה לשרה בחילוף מן השם שרי, בעקבות אברהם שגם שמו נתחלף מאברם לאברהם. כאן מדגיש מהר"ל "ואת שרי כלתו אשת אברם בנו" שמה זה שרה, מיוחד לה בשביל אברהם. כלומר, שרה אמנו שהייתה קודם שרי לאברהם בלבד הפכה ע"י הצטרפותה וזיווגה עם אברהם לשרה לכל. שררותה, מנהיגותה, מעשיה העתידיים להיות סימן לבניה כמעשה אבות ואמהות שהם סימן לבנים, היבט זה קשור לאברהם בעלה שנשא אותה לשם שמים.

העמק דבר

ואבי יסכה. אחרי שלא מזכר אחות יסכה שום ענין, מבואר מזה דיסכה היא שרה. ומזכרה יסכה בשם הזה כאן לבאר מדוע לא לקחו אברם ונחור האמיות כדרך גדולתן מלכה הבכירה לאברם הבכור, [דאע"ג דבפ' בן סורר (סנהדרין ס"ט ב') נדד בגמ' לומר דנחור הי' גדול מאברם, זה אינו אלא דיחוד דאפשר שהוא כן, אבל לפי הפשט אברם הוא הבכור], ושרי לנחור, אלא משום דשרה היא יסכה שסכה ברוח הקדש שהיא רואיה אך לאברם, [כענין בת רב חסדא שאמרה בקטנותה שראויה לרבא ולרמי בר חמא (ב"ב י"ב ב')], על כן נתהפכו ולקח נחור את מלכה. ומש"ה לא כתיב על שרה ומלכה בנות הרן, משום שאברם לא נשא את שרה בשביל שהיא בת הרן המת אלא ברוח הקדש שהיא רואיה לאברם, מה שאין כן נחור נשא את מלכה בשביל שהיא בת הרן המת: